

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.09.2001, sp. zn. 20 Cdo 708/2001, ECLI:CZ:NS:2001:20.CDO.708.2001.1

Číslo: 16/2003

Právní věta: Účastníkem řízení o návrhu na zpeněžení věci podle ustanovení o výkonu rozhodnutí (§ 27 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů) je správce konkursní podstaty úpadce, který návrh podal a který má postavení oprávněného; povinný v tomto řízení nevystupuje. To platí bez zřetele k tomu, zda majetek, který má být takto zpeněžen, je ve vlastnictví úpadce nebo jiné osoby. Je-li věc, jíž se návrh na zpeněžení podle ustanovení o výkonu rozhodnutí týká, ve vlastnictví jiné osoby než úpadce, může se tato osoba ubránit zpeněžení majetku sepsaného do konkursní podstaty jen prostřednictvím vylučovací žaloby dle § 19 odst. 2 tohoto zákona. Ke zpeněžení majetku podle § 27 uvedeného zákona je věcně příslušný soud výkonu rozhodnutí (§ 252 o. s. ř.). Tento soud přistoupí ke zpeněžení majetku označeného správcem konkursní podstaty, aniž by vydával usnesení o nařízení zpeněžení nebo usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.09.2001

Spisová značka: 20 Cdo 708/2001

Číslo rozhodnutí: 16

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Konkurs, Správní poplatky

Předpisy: § 14 odst. 1 písm. a) předpisu č. 328/1991Sb.

§ 19 odst. 2 písm. a) předpisu č. 328/1991Sb.

§ 251 odst. 2 písm. a) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 252 odst. 2 písm. a) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 255 odst. 2 písm. a) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 261 odst. 2 písm. a) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 27 odst. 2 písm. a) předpisu č. 328/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 26. 9. 2001 K r a j s k ý s o u d v Ostravě odmítl jako opožděné odvolání V. s. h., spol. s r. o. (dále též jen „společnosti“), proti usnesení O k r e s n í h o s o u d u ve Frýdku – Místku ze dne 1. 9. 2000, jímž soud prvního stupně nařídil zpeněžení ve výroku označených nemovitostí, sepsaných v konkursní podstatě úpadce Ing. A. Ch.

Pravomocné usnesení odvolacího soudu napadla tato společnost včasným dovoláním, jímž namítá, že odvolání podané k poštovní přepravě 22. 9. 2000 je včasné, jelikož usnesení okresního soudu –

vydané 1. 9. 2000 – jí nebylo doručeno 18. 8. 2000, jak to nesprávně zjistil odvolací soud, nýbrž 18. 9. téhož roku. V odmítnutí odvolání dovolatelka spatřuje odnětí možnosti jednat před soudem podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. Podle bodu 17 části dvanácté (Přechodná a závěrečná ustanovení), hlavy I (Přechodná ustanovení k části první), zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů.

Jelikož napadené rozhodnutí bylo vydáno po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů (odvoláním napadené usnesení soudu prvního stupně bylo vydáno 1. 9. 2000), Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném před novelizací provedenou zákonem č. 30/2000 Sb., tj. účinném do dne 31. prosince 2000.

N e j v y š š í s o u d zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud se nejprve zabýval legitimací dovolatelky k podání dovolání; tu občanský soudní řád (podle svého § 240 odst. 1) přiznává účastníku řízení. Z rozhodnutí soudů obou stupňů (srov. zejména jejich záhlaví) se podává, že ty měly dovolatelku za povinnou (jako „oprávněný“ je v nich označen správce konkursní podstaty), odtud však legitimaci dovolatelky k podání dovolání nelze dovodit.

Okruh účastníků řízení o zpeněžení majetku konkursní podstaty úpadce má svůj původ v ustanovení § 27 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“). Zákon o konkursu a vyrovnání ve znění účinném ke dni 27. červenci 2000, kdy správce konkursní podstaty návrh na zpeněžení podal (to jest ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 151/1997 Sb., č. 12/1998 Sb., č. 27/2000 Sb., č. 105/2000 Sb. a č. 214/2000 Sb.), určoval, že (konkursní) „podstatu lze zpeněžit veřejnou dražbou věcí a jiných penězi ocenitelných majetkových hodnot nebo jejich prodejem mimo dražbu“ (srov. jeho § 27 odst. 1) a že „zpeněžení věcí prodejem podle ustanovení o výkonu rozhodnutí provede soud na návrh správce, který má přitom postavení oprávněného“ (§ 27 odst. 3). Podle § 27 odst. 5, věty třetí, ZKV pak platilo, že „věci, které zajišťují pohledávky oddělených věřitelů, lze zpeněžit jen jejich prodejem způsobem upraveným v ustanoveních o výkonu rozhodnutí soudem“.

V době rozhodnutí odvolacího soudu (26. 1. 2001) již opět platila (s účinností od 25. 10. 2000, po změně provedené zákonem č. 370/2000 Sb.) jiná dikce § 27 ZKV, potud, že podle odstavce 5, věty třetí, „věci, které zajišťují pohledávky oddělených věřitelů, lze zpeněžit ve veřejné dražbě“ (s účinností od 1. května 2001 srov. opět i dikci § 27 odst. 1 ZKV, dotčenou novelou provedenou zákonem č. 120/2001 Sb.).

Bez zřetele k tomu, že možnost zpeněžení majetku konkursní podstaty způsobem upraveným v ustanoveních o výkonu rozhodnutí od 1. května 2000 výslovně nepředjímalo ustanovení § 27 odst. 1 ZKV, z ustanovení § 27 odst. 3 ZKV plynulo, že tento způsob zpeněžení zůstal správci konkursní podstaty i po uvedeném datu zachován v neomezeném rozsahu (shodně srov. např. Krčmář, Z. in: Zákon o konkursu a vyrovnání, Poznámkové vydání s judikaturou k novele č. 105/2000 Sb., účinné k 1. 5. 2000. 1. vydání. Praha, IFEC 2000, str. 89-90, bod 1 a 3 poznámek k novele nebo Kotoučová, J. in: Zákon o konkursu a vyrovnání po novele v roce 2000. Zákony s poznámkami. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, str. 125, bod 1 poznámek). Ačkoliv je ke zpeněžení majetku věcně příslušný exekuční, tedy okresní, soud místně příslušný podle § 252 o. s. ř., nejde o vykonávací řízení ve vlastním slova

smyslu. Správci konkursní podstaty jako jediné osobě oprávněné návrh na zpeněžení majetku účinně podat sice ustanovení § 27 odst. 3 ZKV přisuzuje postavení oprávněného, povinného zde však není (shodně srov. též Winterová, A. a kol. in: Občanský soudní řád a předpisy souvisící. 9. vydání. Linde Praha, a. s., 2001, str. 506 nebo Tripes, A. in: Exekuce v soudní praxi. 1. vydání. Praha, C. H. Beck 1997, str. 371). Je to logické, jelikož správce konkursní podstaty tu soud žádá o zpeněžení majetku, na který se pohlíží (proto, že byl sepsán do konkursní podstaty) jako na úpadcův (bez zřetele k tomu, že může být vlastnický připsán jiným osobám) a s nímž je správce oprávněn nakládat na základě ustanovení § 14 odst. 1 písm. a) a § 18 odst. 3 ZKV. Jelikož proti správci konkursní podstaty (v postavení oprávněného) při zpeněžení majetku podle ustanovení o výkonu rozhodnutí ani formálně nestojí osoby uvedené v § 255 o. s. ř., soud zpeněžení jím označeného majetku ani formálně nenařizuje a při splnění ostatních předpokladů přikročí rovnou k úkonům, jimiž má být zpeněžení realizováno (shodně srov. opět výše cit. dílo Winterová, A. a kol.: Občanský soudní řád a předpisy souvisící, str. 509). Třetí osoby se mohou ubránit zpeněžení majetku sepsaného do konkursní podstaty (lhostejno, jak má ke zpeněžení dojít) jen prostřednictvím vylučovací žaloby dle § 19 odst. 2 ZKV.

Účastenství společnosti v tomto řízení se tudíž neodvíjí od toho, že by byla „povinným“ ve smyslu § 255 odst. 1 o. s. ř. (tak ji v návrhu na zpeněžení /správně/ neoznačil ani správce), nýbrž pro odvolací řízení plyne z faktu, že jí soud prvního stupně svým usnesením ukládal určité povinnosti a pro dovolací řízení z faktu, že odvolací soud odmítl její odvolání.

Dovolání, přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř. – byť namítnutou zmatečností netrpí (viz usnesení Nejvyššího soudu uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1998 pod poř. č. 27 a 49) – je důvodné.

Námítka směřující proti hodnocení odvolání jako opožděného zahrnuje typicky kritiku právního posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.); jde-li však o odpověď na otázku, kdy bylo dovolatelce doručeno usnesení soudu prvního stupně (na jejímž zodpovězení závisí právní úvaha o počátku běhu odvolací lhůty a tedy i o včasnosti odvolání), je dovolatelčin nesouhlas s výsledky šetření o okolnostech v tomto směru relevantních uplatnitelný především argumentem, že řízení je postiženo jinou (než v ustanovení § 237 o. s. ř. uvedenou) vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí věci podle § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř. (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2000, sp. zn. 20 Cdo 2048/98, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 7, ročník 2000 pod poř. č. 80).

O ni v daném případě jde, jestliže dovolatelka zpochybnila existenci doručení ze dne 18. 8. 2000, z něhož naopak vycházel odvolací soud. Tvzením, že zásilka jí byla doručena až 18. 9. 2000, pak – ve svých důsledcích – napadla i jeho závěr o opožděnosti odvolání.

Z obsahu spisu plyne, že usnesení soudu prvního stupně, vydané 1. 9. 2000, bylo téhož dne nadiktováno a 6. 9. 2000 přepsáno. Doručenka, potvrzující převzetí usnesení dovolatelkou, je v rubrice „Razítko dodací pošty a podpis vydávajícího pracovníka“ opatřena otiskem razítka s datem 18. 9. 2000, zatímco v rubrice „Potvrzuji převzetí této zásilky dne“, opatřené otiskem razítka dovolatelky a podpisem jejího pracovníka, je vyplněno datum „18. 8. 00“.

Uvedený časový údaj o převzetí zásilky, neodpovídající nejen záznamům ve spise, ale ani úřednímu údaji pošty, zjevně nemůže být – již proto, že den takového převzetí by předcházel dni vydání usnesení – jiný než nesprávný. Jestliže z něj odvolací soud vyšel při hodnocení včasnosti odvolání, je pak nesprávné i jeho právní posouzení věci. Protože na něm rozhodnutí spočívá (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.), Nejvyšší soud je – aniž ve věci nařídil jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) – podle ustanovení § 243b odst. 1, věty za středníkem, odst. 5 o. s. ř. usnesením zrušil a věc podle § 243b odst. 2 o. s. ř. vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.